

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Кафедра педагогіки

Методичні рекомендації
до семінарських занять з модуля
«Педагогіка НУШ» навчальної дисципліни
«Інформаційно-педагогічні студії»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Харків
2021

УДК 378.147:373.5.016](072)

ББК 74.580.22p30

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
(протокол № 1 від 05.01.2021)*

Рецензенти:

Ткаченко Л.П. – завідувач кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Швардак М.В. –доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

П 24 Методичні рекомендації до семінарських занять з модуля «Педагогіка НУШ» навчальної дисципліни «Інформаційно-педагогічні студії» / Укладачі: Борисенко Н., Боярська-Хоменко А., Васильєва С., Ворожбіт-Горбатюк В., Зеленська Л., Золотухіна С., Калашнікова Л., Лазарева О., Разуменко Т., Твердохліб Т., Собченко Т. Харків, 2021. 24 с.

Методичні рекомендації містять розробки планів-конспектів семінарських занять та зміст завдань для здобувачів, які опановують теми модуля «Педагогіка НУШ» за індивідуальним навчальним планом.

Методичні рекомендації розраховані для використання здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти, викладачами закладів вищої педагогічної освіти.

УДК 378.147:373.5.016](072)

П24
© ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Зміст модуля «Педагогіка НУШ» навчальної дисципліни «Інформаційно-педагогічні студії».....	5
Тематика семінарських занять.....	6
Тема 1. Педагогіка НУШ: загальна базова і профільна школи. Педагогіка партнерства.....	6
Тема 2. Зміст загальної середньої освіти НУШ. Планування роботи в НУШ. Організація інтегрованого навчання.....	9
Тема 3. Організація освітнього процесу в НУШ.....	12
Тема 4. Сучасний урок в НУШ.....	17
Тема 5. Соціальне розмаїття й інклюзія в НУШ.....	20
Питання для самоконтролю.....	24

ПЕРЕДМОВА

Освітня реформа в Україні, яка відбувається на часі, спрямована на підвищення якості освіти на всіх рівнях її здобуття. Якісному оновленню загальної середньої освіти сприятиме вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів, створення умов для набуття ними базових і фахових компетентностей.

Підготовка майбутніх учителів нової генерації у закладах вищої педагогічної освіти має вибудовуватися із урахуванням запитів НУШ, сучасних освітніх викликів, орієнтуватися на нові перспективні професії, зокрема, «андрагог», «тьютор», «модератор», «фасилітатор», «менеджер електронного навчання», «асистент вчителя» тощо.

Метою викладання модуля «Педагогіка НУШ» навчальної дисципліни «Інформаційно-педагогічні студії» є: підготовка висококваліфікованих професіоналів галузі загальної середньої освіти, які володіють сучасним конструктивним мисленням, теоретичними знаннями, прикладними вміннями, гнучкими навичками, іншими компетентностями, що необхідні для подальшої професійно-педагогічної діяльності в умовах НУШ.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до програми обов'язкової навчальної дисципліни «Інформаційно-педагогічні студії» підготовки фахівців другого «магістерського» рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта.

Особливу увагу під час розроблення методичних рекомендацій до семінарських занять приділено ресурсам і можливостям, необхідним здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти для формування індивідуальної освітньої траєкторії або опанування дисципліни за індивідуальним навчальним планом.

Змістова частина методичних рекомендацій відповідає тематичному плану вивчення модуля і корелює з кількістю годин, відведених на семінарські заняття відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Інформаційно-педагогічні студії».

Основними завданнями вивчення модуля «Педагогіка НУШ» навчальної дисципліни «Інформаційно-педагогічні студії» є формування таких компетентностей:

здатності критично мислити та генерувати нові ідеї щодо конструювання змісту, форм, методичного забезпечення і творення освітнього середовища НУШ;

здатності вести професійну комунікацію у контексті освітнього середовища НУШ в умовах соціального розмаїття та інклюзії;

здатності до інноваційної педагогічної діяльності;

здатності проводити науково-педагогічні дослідження та презентувати результати з дотриманням академічної доброчесності;

уміння застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі НУШ;

здатності до самостійного опанування нових знань, використання сучасних освітніх і дослідницьких технологій у різних сферах наук і технологій для самостійного професійного і особистісного розвитку.

ЗМІСТ МОДУЛЯ «ПЕДАГОГІКА НУШ» НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ»

Тема 1. Педагогіка нової української школи: загальна базова і профільна школа. Педагогіка партнерства.

Реформування загальної середньої освіти: характер, особливості, орієнтири на Європейську спільноту. Характеристика нормативно-правової бази. Компоненти Концепції НУШ: мета, підходи, принципи, освітня модель. Основна і профільна школа. Опорні школи. Педагогіка партнерства. Вчитель базової і профільної школи. Професійний стандарт підготовки вчителя ЗЗСО, програми підвищення кваліфікації, сертифікація вчителів. Права і обов'язки вчителя НУШ, програми професійного зростання. Педагогічна майстерність вчителя НУШ. Стратегії комунікації. Участь учителя НУШ у піднесенні ролі і соціальної місії педагогічного фаху. Ролі вчителя у формуванні загальних цінностей, соціальних «гнучких» і академічних компетентностей. Класифікація ключових компетентностей учителя НУШ. Формат самооцінювання вчителя НУШ, створення професіограми, програми професійного саморозвитку (потенціал інтернатури, курсів підвищення кваліфікації, тренінгів, супервізії, інтервізії), укладання професійного портфоліо, професійного резюме.

Тема 2. Зміст загальної середньої освіти в НУШ. Планування роботи в НУШ. Організація інтегрованого навчання.

Зміст загальної середньої освіти. Ключові компетентності учнів НУШ. Принципи побудови Державного стандарту загальної середньої освіти. Планування роботи НУШ (залежність від цільових груп, освітньої ланки, галузі). Модельні навчальні програми, формування міжпредметних компетентностей. Організація інтегрованого навчання. Базовий, робочий навчальний плани, календарне планування в НУШ.

Тема 3. Організація освітнього процесу в НУШ. Створення освітнього середовища, навчальних осередків, підбір навчальних матеріалів та їх організація. Участь дітей у творенні освітнього середовища. Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей підліткового віку. Формування мотивації до навчання. Засоби навчання в НУШ. Сучасні педагогічні техніки навчально-виховних взаємодій (педагогічний такт з огляду на особливості НУШ). Діджиталізація освітнього процесу НУШ: особливості способів комунікування учителя НУШ. Попередження ризиків і конструктивне вирішення конфліктів в освітньому середовищі НУШ.

Тема 4. Сучасний урок в НУШ. Характеристика сучасного уроку: мета, завдання, принципи та вимоги. Новітні підходи до типів і структури уроків. Дизайн уроку, традиційні і нетрадиційні, активні й інтерактивні уроки. Уроки інтегративного характеру, урок-діалог, урок із нетрадиційним структуруванням, урок-гра, змагання. Застосування інтерактивних методів навчання на уроці в НУШ. Урок в умовах дистанційного та змішаного навчання. Уроки, опосередковані ІКТ: відеоуроки, онлайн уроки, вебінари. Ротаційна модель змішаного навчання і урок. Основні аспекти оцінювання навчальних досягнень учнів в НУШ. Формувальне оцінювання на уроці.

Тема 5. Соціальне розмаїття й інклюзія в НУШ. Історичні передумови розвитку категорій соціального розмаїття й інклюзії в освіті. Правові, моральні, соціальні, культурологічні аспекти інклюзивної освіти у контексті НУШ. Нормативно-правова база інклюзивної освіти в НУШ. Особливості організації освітнього середовища для дітей з особливими потребами. Особливості організації освітнього процесу для колективу, в якому є діти з особливими потребами. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими потребами. Співпраця вчителя НУШ, асистента вчителя, фахівців – соціальних педагогів, консультантів спеціальних, санаторних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, батьків дитини з особливими потребами. Гендерні підходи у творенні освітнього середовища НУШ.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема №1. Педагогіка нової української школи: загальна базова і профільна. Педагогіка партнерства.

Мета: конкретизувати ключові поняття педагогіки партнерства, формувати вміння застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти з огляду на компетентнісний підхід; формувати у здобувачів лідерські якості та конструктивні поведінкові навички, здатність до самостійного опанування новими знаннями, використання сучасних освітніх і дослідницьких технологій у різних сферах наук і технологій для самостійного професійного і особистісного розвитку; сприяти вихованню високої соціальної відповідальності, активної громадянської позиції.

План:

1. Ключові засади і значення педагогіки партнерства.
2. Законодавча база і шляхи реалізації педагогіки партнерства. Концепція НУШ.
3. Педагогіка партнерства у контексті компетентнісного підходу.
4. Зміна ролі і професійної місії педагога НУШ у контексті педагогіки партнерства.
5. Історичний, компаративний аспекти педагогіки партнерства.

Очікувані результати:

Демонструвати високу соціальну відповідальність і дотримання принципів академічної доброчесності. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

Застосовувати основи педагогіки партнерства і новітні досягнення психології в освітньому процесі НУШ.

Демонструвати навички самостійного опанування новими знаннями, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у різних галузях наукового знання.

Форма проведення заняття: практичне з елементами рефлексії.

Рекомендована література

Базова

Prokopenko, I. F. & Trubavina, I. M. (ed.). (2020). Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph. Prague, OKTAN PRINT URL : <http://dspace.hnu.edu.ua/handle/123456789/3678>

Ворожбіт-Горбатюк В.В. (2020) Паритетність як принцип організації освітнього середовища у НУШ, Будапешт <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/issue/view/18.09.2020/349>.

Зеленська Л.Д., Саакова С.О. (2019) Нова українська школа – стан і перспективи. Імідж сучасного педагога. №1(184). С.5-8.

Нова українська школа: poradnik для вчителя (2017) / Під заг. ред. Бібік Н. М. К. 206 с.

Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Кіриченко С. В. (2018) Професійна самореалізація вчителів старшої школи в освітній проектній діяльності в контексті Нової української школи : колективна монографія. Харків. 144 с.

Допоміжна

Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Зеленська Л.Д., Микитюк С.О., Куц Г.М. (2019) Педагогічна освіта України: протиріччя та шляхи виходу із кризи. Новий колегіум. №3. С. 33-38.

Концепція розвитку педагогічної освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа». URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Інформаційні ресурси

Вивчення й використання передового педагогічного досвіду (технологічні основи) URL : <https://naurok.com.ua/vivchennya-y-vikoristannya-peredovogo-pedagogichnogo-dosvidu-tehnologichni-osnovi-195385.html>

Удосконалення вчителя як процес і діяльність URL : <https://naurok.com.ua/udoskonalennya-vchitelya-yak-proces-i-diyalnist-195384.html>

Когнітивно-діагностична діяльність класного керівника URL : <https://naurok.com.ua/kognitivno-diagnostichna-diyalnist-klasnogo-kerivnika-195382.html>

Презентація "Індивідуальна програма розвитку. Індивідуальний навчальний план. Індивідуальна навчальна програма URL : <https://naurok.com.ua/prezentaciya-individualna-programa-rozvitku-individualniy-navchalniy-plan-individualna-navchalna-programa-195326.html>

Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі

URL : <https://naurok.com.ua/vikoristannya-multimediynih-tehnologiy-v-osvitnomu-procesi-195133.html>

Науково-практична конференція "Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ" URL : <https://conf.zippo.net.ua/?p=340>

Хід заняття.

1. Організаційна частина.

Повідомлення теми, мети, перевірка готовності здобувачів до заняття.

2. Основна частина.

2.1. Рефлексія з питань «Основні аспекти і значення педагогіки партнерства», «Законодавча база і реалізація педагогіки партнерства. Концепція НУШ».

Матеріал для самопідготовки

Керуйтеся Концепцією НУШ, стисло розкрити базові положення педагогіки партнерства. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Скласти аналітичну довідку «Законодавча база НУШ», зазначивши, яким чином розкрито базові положення педагогіки партнерства у документах: Закон України «Про освіту», «Всесвітня Декларація прав людини» та «Декларація прав дитини». (Спеціальний доповідач Організації Об'єднаних Націй з питань традиційних практик, що мають вплив на здоров'я жінок та дівчат / **КОМПАС**: Посібник з освіти в сфері прав людини за участі молоді URL : <https://www.coe.int/uk/web/compass/what-are-human-rights->), Державні стандарти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

2.2. *Практикування. Ситуативні вправи з питання плану «Педагогіка партнерства у контексті компетентнісного підходу»*

Вправа «Когнітивістика як базис педагогіки партнерства»: перш, ніж зробити дитині зауваження, оголосити завдання, виставити оцінку, уявіть, що вмить промайнуло 20 років і перед Вами доросла людина з досвідом, персональними досягненнями, соціальним і фінансовим статусом. Як зміниться стиль комунікації (вербальні, невербальні засоби спілкування, візуалізації)?

Ситуативна вправа. Проаналізуйте сторінку старшого підлітка (із середовища дружнього кола Вашого чи родини) в одній чи декількох соціальних мережах. Поміркуйте і визначте прогнози за такими напрямками: технології, що визначають цінності життя підлітка; характерні ознаки культурного та інформаційного контенту, яким цікавиться підліток; продукти і сервіси, що визначають піраміду потреб підлітка; свідчення, що підтверджують приклад розуміння підлітком потреб іншого.

2.3. *Практичне завдання для опрацювання питання плану «Педагогіка партнерства»:* скласти орієнтовний план-схему з рекомендаціями щодо наповнення змісту дидактичними

матеріалами однієї з форм конструктивної взаємодії в системі «учитель НУШ – учні – батьки»: навчальний тренінг, педагогічний практикум, круглий стіл, дискусія, ділова гра, індивідуальна зустріч. Відобразити дві – три наступні тези:

НУШ ініціює глибшу залученість родини до побудови індивідуальної освітньої траєкторії розвитку дитини.

НУШ допомагає батькам здобувати знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання характеру і чеснот із урахуванням її індивідуальних особливостей.

НУШ популяризує методи навчання, засновані на співпраці (ігри, соціальні, дослідницькі проекти, експерименти, групові завдання).

НУШ створює конструктивний контент соціально значимої спільної діяльності педагогів, дітей і батьків, що сприятиме успішному опануванню суспільним досвідом.

НУШ передбачає, що оцінки програмних результатів навчання слугуватимуть для аналізу індивідуального прогресу і планування індивідуального темпу навчання, а не ранжування учнів.

2.4. Практичне завдання в мікрогрупах.

Об'єднавшись у мікрогрупи до чотирьох осіб, скласти приклад реалізації Меморандуму про співпрацю між батьками, вчителями, адміністрацією і учнями, керуючись рекомендаціями, поданими на сайті НУШ URL : <https://nus.org.ua/news/memorandum-pro-spivpratsyu-v-shkoli-vynesly-na-obgovorennya/>

6. 2.5. *Рефлексія.* Зміна ролі і професійної місії педагога НУШ у контексті педагогіки партнерства.

Проаналізувати матеріали щодо оновлення системи професійного розвитку вчителя.
URL : https://www.researchgate.net/publication/329907363_Modeli_profesijnogo_rozvitku_vcitela_v_umovah_reformi_pisladiplomnoi_pedagogicnoi_osviti

Розкрити модель партнерства на прикладі проекту Меморандум про співпрацю. URL : <https://nus.org.ua/news/memorandum-pro-spivpratsyu-v-shkoli-vynesly-na-obgovorennya/>

Практичні завдання творчого характеру.

На підставі аналізу матеріалів URL : <https://nus.org.ua/articles/yakymy-mayut-butytstentry-profesijnogo-rozvytku-pedagogiv-novi-zavdannya-j-funktsiyi/> розробити план професійного саморозвитку вчителя у статусі наставника, супервізора.

Керуючись методикою експертного оцінювання професійних компетентностей

URL : <http://www.sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/sertyfikatsiia-pedahohichnykh-pratsivnykiv/1150-metodyka-ekspertnoho-otsinyuvannya-profesinykh-kompetentnostey-uchasnykiv-sertyfikatsiyi-2020>, скласти карту набутих компетентностей, цінних для вчителя НУШ.

2.7. *Написання і презентування коротких есе (до 800 знаків)* з історії чи порівняльно-педагогічного аналізу теоретичних узагальнень і досвіду педагогіки партнерства. Орієнтовна тематика:

Книга «Людина неповторна» В. Сухомлинського – нам, сучасним освітянам.

11 заповідей індивідуального підходу, представлені В. Сухомлинським у книзі «Серце віддаю дітям».

Гуманна педагогіка Ш. Амонашвілі в системі партнерства «учитель – діти – батьки».

Ідея важкої мети (С. Лисенкова, В. Шаталов).

Ідея опори (Є. Ільїн, І. Іванов, С. Лисенкова, В. Шаталов).

Вільний вибір (з досвіду роботи Ш. Амонашвілі, І. Волкова, С. Лисенкової, В. Шаталова).

Ідея випередження (І. Волков, С. Лисенкова, Б. Нікітін, В. Шаталов).

Ідея великих блоків (І. Волков, І. Іванов, В. Шаталов, М. Щетинін).

Ідея відповідної форми (І. Волков, Є. Ільїн, В. Шаталов).

Інтелектуальне поле класу (І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов, М. Щетинін).

Педагогіка партнерства в Ізраїлі (під керівництвом доктора Оріта Кента та Елісон Кук).

Культура суспільних відносин і освітні ініціативи у Швеції.

Довід Австралії з реалізації програми Family-School Partnerships Framework.

Іспанські програми партнерства освітян (Oviedo University, Spain).

3. Підсумок заняття.

3.1. Рефлексія: що було персонально значимим у змісті проведеного заняття? Які проблеми, питання з теми № 1 для Вас залишилися не вирішеними?

Методичні вказівки, які допоможуть здобувачу другого (магістерського) рівня вищої освіти вибудувати індивідуальну освітню траєкторію або опанувати дисципліну за індивідуальним навчальним планом.

Скласти перелік ресурсів (корисні посилання на мережеві ресурси, дистанційні курси), які можна використовувати в розробленні ідеї партнерських відносин між учасниками освітнього процесу НУШ з урахуванням обраної спеціальності чи галузі знань.

Користуючись матеріалами URL : <https://nus.org.ua/news/sertyfikatsiya-vchyteliv-vyznachenno-yak-stvoryuvaty-e-portfolio/>, розробити проєкт е-портфоліо.

Скласти план самоосвіти (приклад URL : https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/administration/38231/)

Основні тези підсумку заняття:

Продемонструвати здобувачам вищої освіти, що педагогіка партнерства змінює орієнтири з цінності знання на користь і визнання цінності дитини, її інтересів, програми розвитку. Вмотивувати майбутніх учителів НУШ до створення персональної карти досягнень (портфоліо, персональна сторінка на офіційних ресурсах тощо) для популяризації своїх гуманістичних поглядів, пошуку і встановлення конструктивних професійних комунікацій з колегами, ознайомлення усіх учасників освітнього процесу із власним професійним досвідом.

Тема № 2. Зміст загальної середньої освіти НУШ. Планування роботи в НУШ. Організація інтегрованого навчання.

Мета: узагальнити та систематизувати знання здобувачів вищої освіти про особливості планування змісту базової середньої освіти НУШ, відпрацювати практичні прийоми застосування принципу міжпредметної інтеграції, формувати здатність критично мислити та генерувати нові ідеї щодо конструювання змісту навчання в НУШ, вміння застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі закладів освіти, здатність до самостійного опанування новими знаннями, використання сучасних освітніх і дослідницьких технологій для самостійного професійного і особистісного розвитку.

План:

1. Зміст загальної середньої освіти. Ключові компетентності учнів НУШ.
2. Принципи побудови Державного стандарту загальної середньої освіти.
3. Планування роботи в НУШ (залежність від цільових груп, освітньої ланки, галузі).
4. Модельні навчальні програми, формування міжпредметних компетентностей.
5. Організація інтегрованого навчання.
6. Базовий, робочий навчальні плани, календарне планування в НУШ.

Очікувані результати:

Демонструвати високу соціальну відповідальність і дотримання принципів академічної доброчесності. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

Демонструвати навички самостійного опанування новими знаннями, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у різних галузях наукового знання.

Форма проведення заняття: семінарське заняття з елементами дидактичної гри.

Рекомендована література:

Базова

Бібік, Н. М. (ред.). (2017). Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ. 206 с.

Boiarska-Khomenko, A., Shtefan, L., Kyryliwa, V.; Kuznetsova, O., Yushko O. (2020). Distant Programme of Developing Educational Competences. ASIA-PACIFIC EDUCATION RESEARCHER. Volume: 29 Issue: 4pp. 331-341 DOI: 10.1007/s40299-019-00487-9 <https://link.springer.com/article/10.1007/s40299-019-00487-9>

Допоміжна

Цєпова, І. В. (2019). Навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу «Навчання грамоти» в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової школи. Новий колегіум. Харків : ХНПУ. №1. С. 27–33. URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3090>

Prokopenko, I. F. & Trubavina, I. M. (ed.). (2020). Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph. Prague : OKTAN PRINT s.r.o. 674 p. URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3678>

Інформаційні ресурси

Державний стандарт базової середньої освіти: Дорожня карта впровадження 2020-2021. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2020/7%20prezi%20karandi.pdf>

План впровадження реформи загальної середньої освіти «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА» на період до 2029 року. URL : https://osvita-omr.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/2plan2029_nush.pdf

Державний стандарт базової середньої освіти. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898?fbclid=IwAR32j9maQIQor-nNCoHsCZuMCF1vkxqivngaf5WkUHJFhwUA25XHVKKGxdg>

Хід заняття.

1. Організаційна частина.

Повідомлення теми, мети, перевірка готовності здобувачів до заняття.

2. Основна частина.

2.1. ***Завдання:*** проаналізувати ключові компетентності та результати навчання певної галузі освіти (мовно-літературна; математична; природнича; технологічна; інформатична; соціальна і здоров'язбережувальна; громадянська та історична; мистецька; фізична культура) відповідно до спеціальності здобувачів освіти, використовуючи Державний стандарт базової середньої освіти URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898?fbclid=IwAR32j9maQIQor-nNCoHsCZuMCF1vkxqivngaf5WkUHJFhwUA25XHVKKGxdg>.

2.2. Обговорення питань контраверсійного змісту:

Поділ змісту навчання за освітніми галузями: шлях до міжпредметної інтеграції чи до зменшення обсягу навчального матеріалу?

Компетентнісний підхід: як реалізувати формування комплексу компетентностей у межах одного навчального предмета?

Чи забезпечують базові навчальні плани, запропоновані Державним стандартом базової середньої освіти, потреби різних категорій учнів (залежність від цільових груп, освітньої ланки, галузі)?

Типові освітні програми, типові навчальні програми та модельні навчальні програми: це чіткі інструкції для педагогів чи основа для побудови автономного освітнього середовища?

2.3. Практичні вправи.

Вправа «Розкажи – не повторись».

Обладнання: м'ячик, інший предмет, який здобувачі можуть передавати один одному.

Крок 1. Викладач подає інструкцію: «Той, хто отримує м'ячик, повинен продовжити речення: «Я знаю, що...», називаючи одну особливість щодо формування змісту освіти, зазначену в Державному стандарті базової середньої освіти. Повторюватися не можна.

Крок 2. Викладач починає першим, називаючи одну особливість, передає м'ячик здобувачам вищої освіти. Останні у довільному порядку передають один одному м'ячик та називають особливості.

Крок 3. Після усіх відповідей викладач робить коротке узагальнення.

Вправа «Коло ідей».

Обладнання: дошка (фліпчарт) та крейда (маркер) для запису відповідей, аркуш паперу та ручки для кожної підгрупи.

Крок 1. Поділ здобувачів на групи (4-5 осіб).

Крок 2. Проведення інструктажу: «Кожна група обговорює можливості модифікації типових навчальних планів та модельних навчальних програм на рівні закладу освіти, що визначені у Державному стандарті базової середньої освіти. На аркуші паперу занотовує позитивні чи дискусійні аспекти можливостей самостійної модифікації програм та планів у кожному закладі освіти. Час обговорення – 5 хв.»

Крок 3. Завершення виконання завдання й представлення виконаних завдань. Викладач надає слово представникам кожної групи по черзі. Група озвучує один позитивний і один дискусійний аспект обговорюваної проблеми (повторюватися не можна). Продовжуючи рух по колу, викладач надає слово, доки не вичерпаються ідеї. Це дозволить кожній групі розповісти про результати своєї роботи, уникаючи ситуації, коли перша група, що виступає, подає вичерпну інформацію.

Крок 4. Під час виступів груп викладач занотовує відповіді на дошці у два стовпчики (позитивні та дискусійні аспекти).

Крок 5. Спільне обговорення занотованого на дошці переліку ідей.

Вправа «Один залишається – троє йдуть».

Обладнання: аркуш паперу та ручки для кожної групи.

Крок 1. Поділити студентів на групи по 4 особи.

Крок 2. Пронумерувати столи за ходом годинникової стрілки. Викладач просить здобувачів розрахуватися в кожній «домашній» групі від одного до чотирьох.

Крок 3. Провести інструктаж: «У своїх «домашніх» групах ви маєте сформулювати ідею для міжпредметного інтегрованого навчання: обрати тему для інтегрованих занять, визначити перелік навчальних предметів для міжпредметної інтеграції, визначитися із типом міжпредметних зв'язків (горизонтальні чи вертикальні), запропонувати орієнтовний зміст навчання з кожної галузі, яка розкриває обрану тему, пояснити, яким чином відбуватиметься вивчення. На обговорення та запис відводиться 10-15 хвилин».

Крок 4. Після виконання завдання, запропонувати здобувачам під номером «один» підвестися та перейти за наступний стіл: тобто від стола з номером «один» – за стіл «два»; від стола «два» – за стіл «три» і так далі.

Крок 5. Повторити переміщення учасників під номерами «два», «три», «чотири». Коли всі учасники під номером «один» перейдуть за нові столи, викладач просить підвестися всіх з номером «два». Їм треба перейти від стола з номером «один» за стіл «три», від стола «два» – за стіл «чотири» тощо. Учасники з номером «три» переходять через два столи на третій від них, рахуючи від стола «один» – за стіл «чотири» і т. д.

Крок 6. Учасникам, які перейшли за нові столи, провести інтерв'ю із членом первинної групи, який залишився за цим столом, і дізнатися в нього, як група виконала завдання. Учасник, який залишився за своїм столом, має якомога чіткіше пояснити ідею своєї групи.

Крок 7. Через 5-6 хвилин учасникам слід повернутися за свої первинні столи й розповісти про те, що вони дізналися за іншими столами. Кожному учаснику для повідомлення надається до 3 хвилин.

3. Підсумок заняття.

3.1. Вправа «Одним словом».

Обладнання: дошка (фліпчарт) та крейда (маркер) для запису відповідей.

Крок 1. Викладач просить здобувачів вказати на те, що їм на занятті сподобалось чи запам'яталось найбільше (зміст, методи, атмосфера, власна діяльність, результати тощо). Свої враження здобувачі називають по черзі одним словом. Викладач фіксує слово на дошці і, за необхідності, просить його прокоментувати.

Крок 2. Викладач дякує всім за участь у занятті, сам записує слово на дошці, яке відображає його враження від семінарського заняття.

Методичні вказівки, які допоможуть здобувачу другого (магістерського) рівня вищої освіти вибудувати індивідуальну освітню траєкторію або опанувати дисципліну за індивідуальним навчальним планом

Укласти глосарій: стандарт освіти, навчальний план, інтегроване навчання, модельна навчальна програма, компетентність.

Користуючись матеріалами URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898?fbclid=IwAR32j9maQIQor-nNCoHsCZuMCF1vqxqivngaf5WkUHJFhwUA25XHVKKGxdg>, розробити проєкт перспективного плану освітньої галузі, яка відповідає обраній спеціальності на один семестр (рік навчання обрати за бажанням).

Основні тези підсумку заняття:

Після заняття здобувачі вищої освіти мають *знати*: особливості побудови Державного стандарту базової середньої освіти, перелік освітніх галузей, які він визначає; зміст ключових компетентностей учнів НУШ; принципи реалізації наскрізних результатів навчання учнів НУШ відповідно до кожної освітньої галузі; основні аспекти впровадження міжпредметної інтеграції, напрями впровадження інтегрованого навчання у сучасній школі; *вміти* доводити свою думку щодо формування змісту загальної середньої освіти; визначати шляхи модифікації типових навчальних планів та модельних навчальних програм на рівні закладу освіти; продукувати ідеї реалізації міжпредметного інтегрованого навчання; *сприймати* зміст загальної середньої освіти як ефективний шлях до формування ключових компетентностей учнів, а також засіб задля особистої реалізації, професійного розвитку, виявлення активної громадянської позиції, реалізації соціальної інклюзії.

Тема № 3. Організація освітнього процесу в НУШ

Мета: розуміти суть базових понять (освітнє середовище, навчальний осередок, позитивна мотивація, навчально-виховна взаємодія, діджиталізація освітнього процесу, ризик, конфлікт); формувати у здобувачів здатність вести професійну комунікацію у контексті освітнього середовища НУШ в умовах соціального розмаїття та інклюзії; здатність до самостійного опанування нових знань, використання сучасних освітніх і дослідницьких технологій для самостійного професійного і особистісного розвитку; розвивати академічні (навички аналізу, систематизації фактів, управління потоками інформації) і гнучкі компетентності (неконфліктної соціальної взаємодії і співпраці, ефективної самоорганізації).

План:

1. Освітнє середовище НУШ.
2. Створення навчальних осередків, підбір навчальних матеріалів та їх організація (за обраною галуззю знань).
3. Способи комунікування учителя НУШ: соціальні мережі, ресурси google, персональна сторінка.

4. Попередження ризиків і конструктивне вирішення конфліктів в освітньому середовищі НУШ.

Очікувані результати:

Демонструвати високу соціальну відповідальність, дотримання принципів академічної доброчесності. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

Демонструвати навички самостійного опанування новими знаннями, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології.

Форма проведення заняття: традиційне з використанням елементів інтелектуальної гри «В слова».

Рекомендована література:

Базова

Ворожбіт-Горбатюк, В.В. (2020) Паритетність як принцип організації освітнього середовища у НУШ URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/issue/view/18.09.2020/349>.

Новий освітній простір . Інформаційний посібник. (2019) URL : <http://www.dfrt.minregion.gov.ua>

Нова українська школа: poradnik dla vchytelja (2017) / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.. 206 с.

Прокопенко, І. Ф. (2017) Від нової школи до нової України. Освіта і доля нації. Сучасна школа: тенденції розвитку і рефлексія досвіду : матеріали XVIII Міжнар. наук.- практ. конф., Харків. С. 3–5.

Нова українська школа : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 16 трав. 2019 р.). Київ. С.92–98.

Допоміжна

Prokopenko, I. F. & Trubavina, I. M. (ed.). (2020). Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph. Prague : OKTAN PRINT s.r.o. 674 p. URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3678>

Ворожбіт-Горбатюк, В.В., Іващенко, Н.С. (2020) Психологічний комфорт дитини у виховному концепті закладу дошкільної освіти URL : <https://novaosvita.com/wp-content/uploads/2020/03/PedPsy-Odesa-March2020.pdf>

Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа) (2017). URL : <https://drive.google.com/drive/folders/0Bzt9FAqrO9WcLXZwZVIJaFBCS3c>

Модельовання й інтеграція сервісів хмарно орієнтованого навчального середовища (2015) / за заг. ред. С. Г. Литвинової / монографія. К. : ЦП «Компринт». 163 с.

Інформаційні ресурси

Організація освітнього середовища НУШ : URL : <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-dla-vciteliv-nus-organizacia-osvitnogo-seredovisa-102030.html>

Освіторія URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>

Українська школа URL <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Навчальні матеріали на тиждень сім'ї URL <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/Navchalni-materialy-na-1-tyzhden-zmist-Sajt-1.pdf>

Хід заняття.

1. Організаційна частина.

Повідомлення теми, мети, перевірка готовності здобувачів до заняття.

2. Основна частина.

2.1. Рефлексія з питання «Освітнє середовище НУШ».

Аналітично опрацювати матеріал ресурсу (Нова українська школа. Порадник для вчителя. Р.4. Створення освітнього середовища. URL : https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/rozd_4_Seredovishe.pdf). Дати відповіді на питання:

Назвіть ролі вчителя у творенні психологічно комфортного і безпечного освітнього середовища у класі основної, профільної школи.

Як забезпечити право вільного вибору кожного учня у творенні навчальних осередків класу?

Опишіть алгоритм формування відповідальності учнів основної школи у процесі залучення їх до спільного творення освітнього середовища.

2.2. Розв'язання завдань контраверсійного змісту:

Психологічний комфорт в суб'єкт-суб'єктних відносинах між учителем, дітьми та батьками дитини: загальні поради, суперечності, що перешкоджають досягненню успіху;

Булінг і прихований конфлікт: як розрізнити і не стати учасником?

Паритетність чи визнання цінності дитинства: як не потрапити в пастку педагогічних ілюзій?

2.3. Практична вправа з формування спільних цінностей.

Роздати аркуші паперу з прізвищами членів групи. Напроти прізвища зазначити одне слово-характеристику, за що цього студента/ку поважаєте і цінуєте найбільше. Зібрати аркуші.

Оброблення: кожен студент/ка отримує перелік слів-характеристик, які були висловлені одногрупниками. Це – базис самоповаги!

2.4 Опрацювання питання «Створення навчальних осередків, підбір навчальних матеріалів та їх організація (за обраною галуззю знань)».

Опрацювати матеріал ресурсу Новий освітній простір. URL : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/407/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf)

За опрацюваним матеріалом підготувати і захистити творчий проєкт (робота в парі, презентування результату «Освітній осередок ___ у __ класі, освітня галузь ___») на 4-6 хвилин з огляду на обрану галузь знань.

2.5.Робота в групах. Вправа «Коло ідей». Здобувачі в аудиторії утворюють дві групи. Учасникам кожної групи пропонується завдання: прорекламуйте методи і прийоми навчання, які сприяють підвищенню якості загальної середньої освіти.

2.6. Вправа «Буриме». Кожна підгрупа отримує аркуш з вертикально написаними словами (рис. 1). На кожну літеру дібрати слова, які якнайкраще характеризують процес творення освітнього середовища в практиці НУШ.

І	І	Ф
Н	Н	А
Н	Т	Х
О	Е	В
В	Р	Е
А	А	Ц
Ц	К	Ь
І	Т	
Й	И	
Н	В	
И		
Й		

Рис. 1. Буриме

2.7. Опрацювання питання «Способи комунікування учителя НУШ: соціальні мережі, ресурси google, персональна сторінка». Організація рефлексії за прикладом сінквейна (п'ятивірша японського хайку).

1 рядок: одним іменником охарактеризувати професійне значення сторінки в Фейсбук чи іншій соцмережі;

2 рядок: двома прикметниками охарактеризувати зміст персональної сторінки;
3 рядок: трьома дієсловами описати дії і процеси, висвітлені на персональній сторінці;
4 рядок: реченням із 4-7 слів охарактеризувати місію, яку несе Ваша персональна сторінка;

5 рядок: синонім, яким можна позначити Вашу персональну сторінку в соцмережі.

2.8. *Опрацювання питання «Попередження ризиків і конструктивне вирішення конфліктів в освітньому середовищі НУШ».*

Практичне завдання: запропонувати пораду за принципом лайфхаку: «Суперечкам в школі – СТОП!»

3. *Підсумок заняття.*

3.1. *Рефлексія:* що було персонально значимим у змісті проведеного заняття? Які питання теми для Вас залишилися не вирішеними?

Методичні вказівки, які допоможуть здобувачу другого (магістерського) рівня вищої освіти вибудувати індивідуальну освітню траєкторію або опанувати дисципліну за індивідуальним навчальним планом.

Заповнити опитувальник, користуючись схемою для самооцінки майбутніх педагогів щодо організації освітнього середовища, розробленою Міжнародною асоціацією «Крок за кроком» (URL : www.issa.nl) в рамках обґрунтування принципів якості діяльності вчителя початкових класів (Нова українська школа. Порадник для вчителя. Р.4. Створення освітнього середовища. URL : https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/rozd_4_Seredovishe.pdf).

Звернути увагу на важливий аспект у творенні освітнього середовища НУШ: педагоги сприяють створенню взаємної поваги в класі; організують навчальне середовище таким чином, щоб діти не боялися висловлювати власні думки, культивували гуманістичні цінності, співпрацювали з іншими дітьми, а також самостійно.

Опитувальник для самооцінки майбутніми педагогами організації освітнього середовища (Міжнародна асоціація «Крок за кроком»)

ПОКАЗНИК ЯКОСТІ	ЧИ ЧАСТО Я?
Педагоги розуміють вплив фізичного середовища на розвиток дітей	<p>Спонукаю дітей робити вибір та активно вчитися; Забезпечую дітям індивідуальні місця для зберігання їхніх особистих речей; Використовую навчальні матеріали, які відповідають рівню розвитку дітей, у тому числі матеріали, розроблені вчителем; Заохочую ігри, експерименти, дослідження з використанням багатоцільових матеріалів; Розміщую роботи дітей у класі на рівні їхніх очей, щоб їх могли бачити усі; Спонукаю дітей самостійно шукати інформацію (словники, енциклопедії тощо)? Заохочую дітей робити оголошення, ініціювати заходи, брати на себе обов'язки у класі; Що ще я роблю?</p>
Педагоги спонукають дітей розвивати демократичні цінності, забезпечують можливості застосовувати їх на практиці, а також самі моделюють це	<p>Є прикладом толерантного ставлення та позитивних способів спілкування під час вирішення проблем і конфліктів. Залучаю дітей до розроблення чітких і зрозумілих вимог щодо поведінки та участі у заняттях за допомогою визначення правил класу; Виявляю повагу до думок і суджень кожної дитини; Заохочую і є прикладом позитивної взаємодії; Визнаю за дітьми право вибору та створюю можливості для його реалізації; Чітко формулюю очікування, ідеї, цілі; Використовую ситуації у навчальному закладі чи у громаді для того, щоб допомогти дітям виявляти випадки дискримінації, упередження та стереотипів; обговорюю з дітьми етичні аспекти соціального розмаїття Створюю можливості для прийняття спільних рішень і створення спільних правил (наприклад, дебати, переговори тощо); Створюю можливості (наприклад, під час ранкової зустрічі) для того, щоб діти на практиці могли реалізувати прийняття компромісних рішень і досягнення згоди; Що ще я роблю?</p>
Педагоги сприяють кооперативному навчанню, демонструючи власним прикладом поведінку під час спільної роботи	<p>Під час об'єднання дітей у групи, оцінки навчальних досягнень, старань і успіхів, керуюся засадами справедливості і неупередженості; Розставляю меблі таким чином, щоб діти могли працювати індивідуально, у малих і великих групах; Створюю ситуації, в яких діти співпрацюють один із одним, виконують роботу по черзі, допомагають один одному для досягнення позитивних результатів; Чітко формулюю очікування щодо участі та поведінки дітей під час спільної роботи? Що ще я роблю?</p>

Основні тези підсумку заняття:

Продемонструвати здобувачам вищої освіти, що більшість аспектів у творенні освітнього середовища НУШ є контраверсійними, або такими, що не мають однозначно правильної відповіді. Цим спонукати їх до конструктивних роздумів і практичних професійних ініціатив з урахуванням принципів індивідуального підходу і паритетності.

Тема №. 4 Сучасний урок в НУШ

Мета: розкрити специфіку проведення сучасних уроків в НУШ, формувати здатність критично мислити та генерувати нові ідеї щодо вибору форм, методичного забезпечення уроку в НУШ, уміння застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі НУШ; удосконалювати вміння аналізувати інформацію і робити власні висновки; розвивати відповідальне і творче ставлення здобувачів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності.

План:

1. Характеристика сучасного уроку: мета, завдання, принципи та вимоги.
2. Новітні підходи до типів і структури уроків.
3. Дизайн уроку, традиційні і нетрадиційні, активні й інтерактивні уроки. Уроки інтегрованого навчання, урок-діалог, урок із нетрадиційним структуруванням, урок-гра, змагання.
4. Застосування інтерактивних методів навчання на уроці в НУШ.
5. Урок в умовах дистанційного та змішаного навчання. Уроки, опосередковані ІКТ: відеоуроки, он-лайн уроки, вебінари.
6. Ротаційна модель змішаного навчання і урок.
7. Основні аспекти оцінювання навчальних досягнень учнів в НУШ. Формувальне оцінювання на уроці.

Очікувані результати:

Демонструвати свідоме розуміння принципів особливостей сучасного уроку в НУШ, розуміти і вміти користуватися інтерактивними методами і ресурсами хмарних технологій у навчанні.

Застосовувати основи педагогіки партнерства і новітні досягнення психології в організації освітнього процесу НУШ.

Демонструвати навички самостійного опанування новими знаннями, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у різних сферах науки і технологій.

Форма проведення заняття: семінар з використанням активних методів навчання.

Рекомендована література:

Базова

Киричук К. Ефективний відеоурок: 5 кроків для вчителя. Сайт Освіторія URL: <https://osvitoria.media/experience/efektyvnyj-videourok-5-kroktiv-dlya-vchytelya/>

Мізюк В. А. Змішане навчання як проблема сучасного освітнього простору (2019) *Педагогічний альманах*. Вип. 41. С. 37-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2019_41_7.

Пометун О. & Пироженко Л. (2004). *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання*. Київ: А.С.К. URL: https://www.studmed.ru/pometun-o-pirozhenko-lv-suchasniy-urok-nteraktivn-tehnologyi-navchannya_aa56c3aeec3.html

Допоміжна

Nichols P., Meyers J., Burling K. What Is a Formative Assessment? Educational Measurement. Pearson Research Bulletin. (2008). Issue 5 (January). P. 1–2.

Staker, Н. & Horn, М. (2012). Classifying K-12 Blended Learning. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535180.pdf>.

Інформаційні ресурси

Моделі змішаного навчання: особливості, поради, успішні приклади. Сайт ed-era.com. URL: <http://blog.ed-era.com/modieli-zmishanogho-navchannia-osoblivosti-poradi-uspishni-prikladi/>

Комар, О . (2013). Уроки математики – за інтерактивними технологіями. Відновлено з <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi-tOSNgpPsAhWmtYsKHTxzA4gQFjABegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fdspace.udpu.e>

Хід заняття.

1. Організаційна частина.

Повідомлення теми, мети, перевірка готовності здобувачів до заняття.

2. Основна частина.

2.1. Обговорення питань:

1. Мета, завдання, особливості сучасного уроку в НУШ .

2. Вимоги до підготовки і проведення сучасного уроку.

3. Шляхи та способи підвищення ефективності уроку.

4. Новітні підходи до типів і структури уроків. Дизайн уроку (структурування змісту уроку).

5. Активні й інтерактивні форми уроку.

2.2. Метод «Порожнє крісло».

Метод застосовується, щоб з'ясувати ставлення здобувачів до використання у навчанні традиційних та інтерактивних уроків.

Інструкція:

1. На аркушах записані три позиції і розміщені біля крісел:

а) майбутнє освіти за інтерактивними формами і методами навчання;

б) майбутнє освіти за розумним поєднанням традиційних та інтерактивних форм навчання;

в) майбутнє освіти за перевіреними на результативність і ефективність традиційними формами навчання, але з використанням новітніх інформаційних технологій.

2. Учасникам слід визначитися з власною позицією і зайняти місце біля крісла з відповідним надписом (біля «крісла» сідають представники кожної групи для висловлювань).

3. Організація дискусії, у процесі якої учасники аргументують свою позицію.

4. Підведення підсумків дискусії.

По завершенні доцільно звернути увагу здобувачів на доцільність застосування цього методу в шкільній практиці, коли виникає потреба у дискусії, обміну поглядами, пошуку відповіді на чітко поставлене питання.

2.3. Робота в мікрогрупах

Учасники об'єднуються у п'ять мікрогруп, обирають певну групу уроків і добирають матеріал для заповнення трьох порожніх комірок, використовуючи мережеві ресурси і набуті компетентності. Результатом кооперованого навчання є заповнені комірки і складений перелік ресурсів Інтернет, якими можуть послуговувалися здобувачі вищої освіти.

Дивись таблицю 3 «Дизайн уроку».

Дизайн уроку

Типи уроків	Приклади форм уроків	Специфіка структурування та/або змісту уроків конкретної групи	Особливості підготовки вчителя до проведення уроку	Необхідність та обсяг попередньої підготовки учнів
Уроки інтегративного характеру	Бінарні, інтегровані, міжпредметні			
Урок-діалог	Урок-бесіда, урок-пресконференція, урок-усний журнал, проблемний урок			
Урок із нетрадиційним структуруванням	Урок-леція, урок-семінар, урок-практикум, урок-конференція			
Урок творчого контролю навчальних досягнень учнів	Урок-залік, урок-творчий звіт, урок-взаємоконтроль, урок-захист проєктів			
Урок-гра, змагання	Урок-ділова гра, урок-вікторина, урок-суд, урок-вистава, урок-концерт, урок-виставка			

2.5. Ярмарок ідей.

Здобувачі презентують фрагменти уроків за спеціальністю, які є поширеними за умов організації дистанційного та змішаного навчання (відеоурок, вебінар, заочна подорож онлайн, урок-гра).

3. Підсумок заняття.

3.1. Метод «Із чим я йду».

Викладач пропонує здобувачам уявити, що перед ними знаходиться великий кошик, що містить знання, уміння, навички, думки, ідеї, почуття, а також набуті компетентності під час заняття. Кожен може «взяти» собі будь-що, ідучи додому. Пропонується по черзі сказати: «Я йду з цього заняття... (і назвати те, що бажає взяти здобувач із уявного кошика).

Методичні вказівки, які допоможуть здобувачу другого (магістерського) рівня вищої освіти вибудувати індивідуальну освітню траєкторію або опанувати дисципліну за індивідуальним навчальним планом.

Представити попередньо підготовлені презентації вимог до сучасного уроку в НУШ (урок в умовах технології критичного мислення, міжпредметної інтеграції та змішаного навчання).

Основні тези підсумку заняття:

Здобувачі розуміють вимоги до сучасного уроку в НУШ; знають новітні підходи до типів і структури уроків; володіють навиками створення «дизайну уроку» (структурування змісту уроку), розроблення традиційних і нетрадиційних, активних й інтерактивних уроків тощо, визначення місця уроку інтегративного характеру (бінарні, інтегровані, міжпредметні) у профільній школі; виявляють уміння лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень (компетентність спілкування державною мовою); створювати презентації в PowerPoint, здійснювати інформаційний пошук в мережі Інтернет, а також раціональний вибір дидактичного матеріалу залежно від типу уроку (компетентність ініціативність і підприємливість).

Тема № 5 Соціальне розмаїття й інклюзія в НУШ.

Мета: формування у майбутніх педагогів умінь аналізувати нормативні документи, які визначають законодавчу базу інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти; набуття знань про категорії дітей з особливими освітніми потребами за нозологіями, склад та функції команди психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, особливості укладання індивідуального навчального плану учня; розвиток здатності вести професійну комунікацію в умовах соціального розмаїття та інклюзії; самостійно набувати нові знання, використовувати сучасні освітні і дослідницькі технології для самостійного професійного і особистісного розвитку; вироблення вмінь демонструвати креативність у процесі складання інтелект-карт, працювати в команді та визначити продуктивні шляхи організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

План

1. Правові, моральні, соціальні, культурологічні аспекти інклюзивної освіти у контексті впровадження НУШ.
2. Нормативно-правова база інклюзивної освіти у контексті НУШ. Особливості організації освітнього середовища для дітей з особливими потребами.
3. Особливості організації освітнього процесу в інклюзивних класах. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими потребами.
4. Співпраця вчителя НУШ, асистента вчителя, фахівців – соціальних педагогів, консультантів спеціальних, санаторних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, батьків дитини з особливими потребами.
5. Гендерні підходи у творенні освітнього середовища НУШ.

Очікувані результати:

Демонструвати високу соціальну відповідальність і дотримання принципів академічної доброчесності в організації доцільного середовища інклюзивної освіти. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти використовувати методичні напрацювання і досвід фахівців у галузі інклюзивної освіти.

Демонструвати навички конструктивної співпраці з батьками дітей з особливими потребами, представниками громади в організації інклюзивної освіти.

Форма проведення заняття: традиційне з використанням елементів методики «Фішбоун».

Рекомендована література:

Базова

Інклюзивна освіта : від основ до практики URL:
http://lib.iitta.gov.ua/719179/1/Інклюзивна%20освіта_від%20основ%20до%20

Луценко, І.В. (2017). Нормативний бюлетень: довідник. Київ-Чернівці : «Букрек». 48 с. URL:
<http://lib.iitta.gov.ua/708620/1/Нормативний%20бюлетень.pdf>

- Порошенко, М. (2019). Інклюзивна освіта : навчальний посібник : Київ ТОВ «Агентство «Україна». URL:: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
- Шевців, М. (2016). Основи інклюзивної педагогіки: підручник. К. : «Центр учбової літератури». URL: <http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/10/Osnovy-inklyuzyvnoyi-pedagogyky-OK-2019.pdf>
Допоміжна
- Матвеева, Н. (2017). Інклюзивна освіта в Україні: Соціально-педагогічний аспект. URL:: https://www.researchgate.net/publication/323731972_INKLUZIVNA_OSVITA_V_UKRAINI_SOCIALNO-PEDAGOGICNIJ_ASEKT
- Собченко, Т.М. (2019). Формування готовності майбутніх педагогів до організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти: III Міжн. н.-пр. конф. «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму» Кам'янець-Подільський. URL: <https://lpnu.ua/opportunities/2017/mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferenciya-innovaciyi-partnerskoyi-vzayemodiyi>
- Шлейхер, Андреас. (2018). Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Перекл. Г.Лелів. Львів: Літопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/yakist-osviti/shlyaykher-naykrashchiy-klas-u-sviti-yak-stvoriti-sistemu-osviti-21-go-stolittya.pdf>
Інформаційні ресурси
- Законодавство: Міністерство освіти та науки України: URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa>
- Наказ МОН Про затвердження Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0945-18#Text>
- Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвержене Постановою КМУ від 12.07.2017 № 545 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 617 від 22.08.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>

Хід заняття.

1. Організаційна частина.

Повідомлення теми, мети, перевірка готовності здобувачів до заняття.

2. *Мотивація роботи.* Фронтальна бесіда. Завдання для здобувачів: обґрунтувати власну думку щодо твердження «Інклюзивне навчання – рівень свідомості нації».

3. Основна частина.

3.1. Педагогічна розминка з визначення ключових понять з теми:

- Інклюзія...
- Інклюзивна освіта...
- Мета інклюзивної освіти полягає у...
- Діти з особливими освітніми потребами ...
- Освітнє середовище...
- Принципи інклюзивної освіти...
- Ресурсна кімната...
- Медіатека..

3.2. Опрацювання матеріалу та обговорення питань:

Що Ви вкладаєте в поняття «соціальне розмаїття»?

Як формувалося ставлення до людей з особливими потребами в історії розвитку суспільства? Наведіть факти.

Обґрунтуйте переваги інклюзивної освіти.

Назвіть перешкоди та бар'єри на шляху впровадження інклюзивної освіти у ЗЗСО України.

1.3. Практичні завдання в мікрогрупі (4-5 осіб).

Аналіз наказу МОН «Про затвердження Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0945-18#Text> (проаналізувати та захистити проєкт, підготувавши тези).

Аналіз «Положення про інклюзивно-ресурсний центр», затвердженого Постановою КМУ від 12.07.2017 № 545 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 617 від 22.08.2018) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> (проаналізувати та захистити проєкт, підготувавши тези).

Аналіз індивідуального навчального плану (ІНП) на підставі опрацювання матеріалів ресурсу: Колупаєва, А.А., Найда, Ю.М. Здійснення процесу оцінки та розробки ІНП URL: <http://www.ussf.kiev.ua/iearticles/92/>

3.4. За опрацьованим матеріалом підготувати до захисту проєкт за таким планом:

1. Хто входить до команди розробників ІНП?
2. Яку роль відіграють батьки у розробці ІНП?
3. Компоненти ІНП.
4. Алгоритм укладання ІНП?

Класифікація категорій дітей з особливими освітніми потребами за нозологіями (діти з вадами слуху, з порушеннями зору, з порушеннями мовлення, інтелекту, з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційно-вольової сфери, з затримкою психічного розвитку, зі складними недоліками розвитку, тяжкими порушеннями мовлення). Подати узагальнення у вигляді таблиці.

5. Складання інтелект-карти «Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами» (групова робота) з подальшою презентацією результатів.

Доцільно використати матеріали : Порошенко, М. Інклюзивна освіта (с. 116-125). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inkluziyavnz.pdf>

3.5. Групова робота. Методика «Фішбоун».

За допомогою методики «Фішбоун» у малих групах (4-5 осіб) визначити нозології дітей з ООП та шляхи організації освітнього середовища, використовуючи стратегії універсального дизайну. Учасники отримують роздатковий матеріал (категорії дітей з ООП за нозологіями у вигляді таблиці). Див.завдання 3.4.

Учасники в парах або у малих групах визначають особливі потреби дітей та шляхи організації освітнього середовища, використовуючи стратегії універсального дизайну.

Презентація групових робіт «Галерея думок», обговорення.

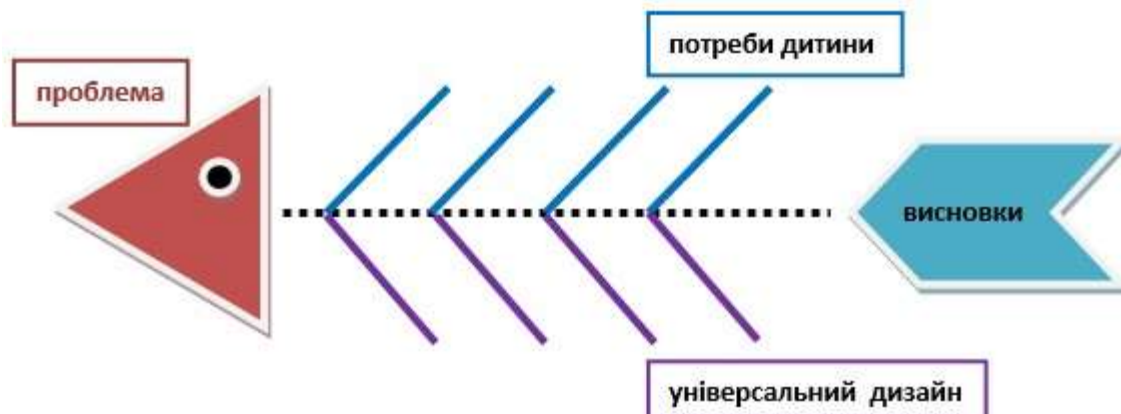

Рис. 4. Галерея думок.
4. Підсумок заняття.

Рефлексія: що нового Ви дізналися на занятті? Які питання з теми для Вас залишилися не розкритими?

Методичні вказівки, які допоможуть здобувачу другого (магістерського) рівня вищої освіти вибудувати індивідуальну освітню траєкторію або опанувати дисципліну за індивідуальним навчальним планом.

1. Запропонувати макет облаштування ресурсної кімнати для інклюзивного закладу освіти з урахуванням ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».
2. Розробити рекомендації для батьків на тему: «Як допомогти дитині з особливими потребами вчитись».
3. Розробити «Золоті правила похвали» дітей з особливими освітніми потребами.
4. Укласти презентацію за темою: «Інклюзивне навчання. Вибір батьків».
5. Заповнити картку 5.

Карта 5

Інклюзія в освіті

Нормативні документи	Зміст
Загальна Декларація ООН про права людини	
Конвенція ООН про права дитини	
Конвенція ООН про права людей з інвалідністю	
Саламанська декларація	
Законодавча освітня база України щодо організації і впровадження інклюзивної освіти: - - -	

Основні тези підсумку заняття: осмислено питання: соціальне розмаїття, нормативні документи, що визначають законодавчу базу інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, особливості укладання індивідуального навчального плану учня з ООП, категорії учнів з особливими освітніми потребами за нозологіями, команда психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами її завдання та функції, організація освітнього середовища НУШ із урахуванням запитів дітей з ОПП.

Питання для самоконтролю

Модуль 1. Педагогіка нової української школи

1. Нормативні документи, що регламентують роботу НУШ. Основні положення Концепції НУШ.
2. Педагогіка партнерства: суть, шляхи реалізації
3. Професійний стандарт підготовки вчителя ЗЗСО. Шляхи підвищення кваліфікації, сертифікація вчителів.
4. Права і обов'язки вчителя НУШ, програми професійного зростання.
5. Нові ролі учителя НУШ: коуч, фасітатор, медіатор, логіст, ментор.
6. Нові підходи до формування змісту навчання в НУШ.
7. Модельні навчальні програми.
8. Організація інтегрованого навчання в НУШ.
9. Базовий, робочий навчальні плани в НУШ.
10. Принципові положення творення освітнього середовища НУШ.
11. Шляхи формування навчальної мотивації учнів НУШ.
12. Засоби навчання НУШ.
13. Сучасні педагогічні техніки навчально-виховних взаємодій на уроці.
14. Характеристика переваг і утруднень, пов'язаних з діджиталізацією освітнього процесу в НУШ.
15. Попередження ризиків і конструктивне вирішення конфліктів в освітньому середовищі НУШ.
16. Особливості планування, принципи побудови та вимоги до проведення сучасного уроку в НУШ.
17. Форми навчання в НУШ. Дизайн уроку.
18. Ротаційні моделі щоденного уроку.
19. Сучасні підходи до аналізу та самоаналізу уроку в НУШ.
20. Інтерактивні форми та методи навчання.
21. Індикатори якості освіти НУШ.
22. Правові, моральні, соціальні, культурологічні аспекти інклюзивної освіти у контексті НУШ.
23. Особливості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.
24. Індивідуальна програма розвитку дитини.
25. Соціальне розмаїття в освітньому середовищі НУШ.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З МОДУЛЯ «ПЕДАГОГІКА НУШ» НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ»

Укладачі:

Борисенко Н., Боярська-Хоменко А., Васильєва С., Ворожбіт-Горбатюк В.,
Зеленська Л., Золотухіна С., Калашнікова Л., Лазарева О., Разуменко Т.,
Твердохліб Т., Собченко Т.
Харків, 2021. 24 с.

Відповідальний за випуск: В.В.Ворожбіт-Горбатюк

Видано коштом укладачів

Підписано до друку 02.01.2021 Формат 60ч84 1/6. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк – цифровий. Ум.друк.арк 3,31.
Обл.-вид.арк. 2,13 Зам. № 4 Наклад 1000 прим. Ціна договірна

ФОП Черноусов Олексій Ігорович
Україна, 62466, Харківська область, Харківський район, смт. Хорошеве,
вул. Тимура Фрунза, буд. 4, кв. 6

Дані про реєстраційний номер платника єдиного внеску: 10000001521874
т.: +380677982435
